

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

22.03.2020).

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 22.03.2020).

7. Ахмедов Г. А., Войниканис Е. А. и др. Основные тенденции развития права интеллектуальной собственности в современном мире, в том числе новые объекты интеллектуальных прав и глобальная защита. Москва: РВК – Nevsky IP Law, 2017. 212 с.

8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 22.03.2020).

9. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ. Дата оновлення: 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 22.03.2020).

10. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ. Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 22.03.2020).

ПРО ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В РАМКАХ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ Е-УРЯДУВАННЯ

Шевцов Я. А.

Студент ІІ курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Миргород-Карпова В. В.

к. ю. н., викладач кафедри АГПФЕБ ННІ права

Сумського державного університету

Сьогодні українська держава знаходиться на етапі активного розвитку на шляху до європейської інтеграції. В усі сфери діяльності держави впроваджуються інноваційні принципи провідних держав світу, так питання електронного урядування в Україні стало одним з провідних напрямків реформ. Однак, не дивлячись на те, що вже протягом 10 років ведуть активні дії в цьому напрямку, вагомих досягнень наразі немає.

Про безуспішність цієї сфери свідчать результати досліджень ООН – United Nations E-government Survey стосовно розвитку електронного урядування, згідно з якими, Україна, у 2016 році посіла 62 місце серед 193 країн світу, а в 2018 відповідно до результатів останнього такого дослідження, Україна вжесунулась в рейтингу на 82 місце [3].

Не дивлячись на те, що Україна орієнтується на успіх європейських держав і

намагається досягти таких же результатів, переймаючи основні принципи впровадження Е-урядування, досвід і реальна практика цих держав не застосовується у вітчизняних реформах. Таким чином, реформаторські дії зводяться до одноразових проектів, що не дозволяє перейти на новий якісний рівень електронного урядування [2].

Причинами такої низької результативності реформ можна виділити кілька проблем, серед яких основними є відсутність чіткого плану реформи, а також нормативної бази питання.

Щодо першого, то наразі, основним документом, що регулює політику держави в цьому напрямку є Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні» від 20 вересня 2017 р. № 649-р. Дана концепція передбачає етап повного становлення Української системи Е-урядування, з розрахунком на те, що попередня концепція повинна була сформувати всі умови для такого становлення [1].

Якщо ж проаналізувати попередню концепцію, прийняту ще в 2010 році, то можна бачити, що вона не виконана і на половину, більшість дій держави, в рамках цієї концепції були ніяк не пов'язані між собою, через що в Україні так і не було сформовано якісного середовища електронного урядування, натомість було витрачено великі кошти на проекти, які дублювались або взагалі не мали сенсу без подальшого їх розвитку. Строк дії нинішньої концепції добігає до кінця в 2020 році і ситуація в позитивну сторону майже не змінилась [1].

Відсутність же нормативної бази є ще одним прикладом нерозумного ігнорування досвіду держав, які мають успіхи в формуванні системи Е-уряду. Дійсно, поки в Україні, все регулювання питання зводиться до концепції, яка по суті не має законної сили і несе чисто формальний характер, та великої кількості підзаконних нормативних актів, зміст яких дублюється, а інколи містить протиріччя з однакових питань, в країнах успішного електронного урядування, дане питання регулюється окремими законами, на основ яких діють спеціальні органи, що і дозволяє формувати якісну і функціональну систему [1, 2].

Дуже важливим рішенням в рамках державної політики електронного урядування стало створення Міністерства цифрової трансформації України (далі – МЦТ), узагальнена мета якого саме створення вітчизняної системи Е-урядування. Однак, міністерство, будучи центральним органом в даній сфері державної політики, своїх функції повноцінно не виконує. Річ у тому, що електронне урядування передбачає не лише переведення в електронний вигляд державних послуг, а і відцифровку певної кількості управлінських процесів, технічне вдосконалення адміністрування та технологічну модернізацію організації урядових установ [4].

Наразі цілями міністерства до 2024 року є: переведення 100 % публічних послуг для громадян та бізнесу в онлайн; забезпечення 95 % державної інфраструктури високошвидкісним інтернетом; залучення 6 мільйонів Українців до програми розвитку цифрових навичок; підвищення долі інформаційних технологій у ВВП до 10 %. Такі цілі, крім того, що направлені на закриття прогалин у державних планах попередніх років, більше ніяких проблем не вирішують, а крім того, діяльність МЦТ, на найближчий час не передбачає електронного вдосконалення урядування України, а повністю сконцентрована на цифрових державних послугах, що і є ще однією проблемою [1, 4].

Річ у тому, що на момент 2018 року, ще до створення МЦТ, переважна кількість державних послуг, більше 120 вже були переведені в онлайн, при чому вже на ой момент існувала проблема дублювання державних цифрових сервісів, і зараз, міністерство, замість того, щоб централізувати та упорядкувати електронну систему державних послуг, як того вимагає загальна концепція Е-уряду, в черговий раз витрачає гроші на створення нового такого сервісу під назвою «Дія» [4].

Проект міністерства «Дія» дійсно включає кілька важливих елементів, реалізація яких передбачена політикою електронного урядування, однак такі елементи вже введені і на їх утримання ідуть кошти, а при цьому в інших напрямках такої політики роботи взагалі не ведуться [4].

Також, важливим тут є те, що МЦТ, будучи центральним органом влади в сфері Е-урядування не створило систему органів, які реалізовували б цю політику, а самотужки займається поодинокими проектами, при цьому маючи реальні ресурси, особливо матеріальні, які витрачаються нерозумно, що вміло приховується за рекламними компаніями проекту [1, 4].

Важливо, що при міністерстві також створено Комітет цифрової трансформації України у Верховній Раді, задання якого нормативно забезпечити діяльність МЦТ. Діяльність комітету, не дивлячись на свою перспективність і реальну можливість вирішити проблему нормативного забезпечення політики Е-урядування в Україні, наразі своєю не надала бажаних результатів, так як вона повністю залежна від дій міністерства, яке в свою чергу обрало неправильний алгоритм дій, через що країна так і лишилася на рівні досягнень в сфері електронного урядування 2015 року [4].

Отже, якщо брати загальну політику електронного урядування держави, то основні її проблеми – це відсутність державного механізму та нормативної бази Е-уряду України. Саме для вирішення цих проблем і були створені Міністерство і Комітет цифрової трансформації України, які в свою чергу не виконують основних функцій попри значну матеріальну підтримку і фактичну відсутність перешкод.

Неправильно обраний напрямок діяльності міністерства призвів до того, що проблеми попередніх років не вирішуються, а навпаки, з плином часу загострюються. Тут же і безпрецедентне ігнорування загальної концепції електронного урядування з вузько-направленою, безрезультативною діяльністю.

Міністерство з його діяльністю можна порівняти з державним ресурсом, який безцінно і необґрунтовано розтрачується. Нарізі існує реальна гостра проблема помилкової діяльності цілого міністерства, що в свою чергу тягне значні, неприємні для України наслідки.

Створення МЦТ є реально значущим кроком на шляху до сучасної України, як провідної держави світу за всіма міжнародними стандартами, однак для цього потрібно терміново вирішити кілька проблем. Головне це повністю змінити діяльність міністерства, щоб воно не виконувало звичайні опціональні функції органів Е-уряду, а стало центральним органом і створило в Україні цілу відповідну систему. А крім того, потрібно врахувати проблеми попередніх років і нарешті запустити повномасштабну реформу електронного урядування, по всіх напрямках, передбачених концепцією. А головне, треба перестати ігнорувати успішний досвід інших держав і перейняти найбільш якісні та перевірені часом рішення, щоб локалізувавши їх, мінімалізувати ризики реформи і оптимізувати весь процес, тим самим прискоривши його. І таким чином, можна не лише досягнути всіх бажаних цілей, а і перевершити всі очікувані результати, ставши лідером, серед провідних держав світу, в сфері електронного урядування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#n14> (дата звернення: 01.04.2020).
2. Е-країна: коли українська держава опиниться в смартфоні. Громадське телебачення. URL: <https://hromadske.ua/posts/e-krayina-koli-ukrayinska-derzhava-opinitsya-v-smartfoni> (дата звернення: 01.04.2020).
3. Рейтинг електронного правительства ООН. Tadviser. URL: <https://bitly.su/Axg0> (дата звернення: 01.04.2020).
4. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний веб-портал Міністерства і Комітету цифрової трансформації Країни. URL: <https://thedigital.gov.ua/> (дата звернення: 01.04.2020).